uit deze vragen spreekt. Elk nader antwoord onzerzijds zou onkiesch zijn tegenover de betrokken personen en, naar we vreezen, toch weer met wantrouwen ontvangen worden.

Voordat we van deze quaestie hiermede voor goed afstappen, zij echter eerst plaats gegund aan een schrijven van Prof. Fabius, dat met dezelfde zaak in nauw verband staat.

Aan de redactie van *De Heraut* van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Geachte Redactie!

In no. 1818 van uw blad bespreekt u het verwijt, alsof de Vrije Universiteit bij de onlangs voor de Theologische School der Gereformeerde Kerken gedane benoemingen „een min nobele rol zou hebben gespeeld".

Ik vertrouw mij niet te vergissen, als u daarmee doelt op eene uiting van Ds. J. C. Sikkel, wiens woorden door u in verband worden gebracht met twee ingezonden stukken mijnerzijds, aan welke *De Standaard* dezen zomer plaats verleende.

Maar is het wel mogelijk daaraan te denken ter verklaring van Ds. Sikkel's opmerking?

Hoeveer deze ook mij vreemd voorkwam, heb ik toch geen oogenblik er aan gedacht, dat zij zou slaan op wat ik heb geschreven.

Immers kwam dat, gelijk ik uitdrukkelijk verklaard heb, alleen voort uit de overtuiging, dat de tweeërlei opleiding schade doet aan den vrede der Kerken, en gaf ik duidelijk te kennen, dat voor mijn optreden niemand buiten mij eenige verantwoordelijkheid droeg.

En zou Ds. Sikkel dan gemeend hebben te zeggen, dat aan een en ander geen geloof was slaan, en de geheime drijfveer bij mij was geweest den toestand der Kerken dienstbaar te maken aan voornoemde belangen der Vrije Universiteit, die als geheel achter mijn schrijven school?

Zoolang Ds. Sikkel zelve niet zoo iets verklaart, moet ik weigeren daaraan geloof te hechten.

Maar wat zou dan de weinig vriendelijke critiek beteekenen?

Aan mij staat het niet daarvan uitlegging te geven. Ook zou ik geene kans daartoe zien.

Met dank voor de plaatsing,

Uw dw.
D. P. D. FABIUS.

Amsterdam, 12 Nov. 1912.

Met opzet is, waar we het tegen de Vrije Universiteit ingebrachte verwijt bespraken, door ons geen naam genoemd. Elken schijn van persoonlijke polemiek wilden we liefst vermijden. Nu Prof. Fabius toch een bepaald blad aanduidt, hebben we geen bezwaar te erkennen, dat metterdaad het genoemde blad door ons bedoeld was, zij het dan ook niet alleen.

Minder juist daarentegen is de conclusie, dat wat we op het verwijt antwoorden uitsluitend betrekking had op de beide door Prof. Fabius in *De Standaard* gepubliceerde brieven. Onze opmerking, dat de Vrije Universiteit natuurlijk niet aansprakelijk kon gesteld worden voor wat één van hare hoogleeraren schrijft, was algemeen en sloeg, om slechts dit eene voorbeeld te noemen, evenzeer op wat we zelf in *De Heraut* schreven.

DR. H. H. K.

Leestafel.

A. DUPONT, Geneesheer-Directeur van „Lozenoord" te Ermelo. HET HUWELIJK, geneeskundige wenken voor gehuwden en verloofden. Een boek voor het christelijk gezin. Bewerkt naar den den 7en druk van Dr. G. Boeckh's Ehefragen. — Kampen — J. H. Kok — 1912.

„Ook bij ons kome meer meer tot het besef, dat men bij het sluiten van een huwelijk ook te letten heeft op den gezondheidstoestand van beide partijen. Mijn bijzondere werkkring deed mij herhaaldelijk in aanraking komen met kinderen, die leden tengevolge van verkeerde keuze, van verkeerde handelwijze, van ziekten, en zonde der ouders. Meerdere kennis op dit gebied kome ook in ons land."

Aldus op p. VI van zijn WOORD VOORAF bij de bewerking van Dr. BOECKH's EHEFRAGEN, de heer A. DUPONT.

Het besef waarop hij wenscht, dat men ook bij ons meer kome, is onder ernstige menschen, met name bij onze oostelijke naburen, al reeds ontwaakt. Het deed Dr. G. BOECKH, in 1906 zijn veelgelezen boek: EHEFRAGEN, schrijven.

Dr. BOECKH, een christelijk arts, schrijft in dit zijn werkje over huwelijksvragen o. m. het volgende: „Daar ons het welzijn van het gezin aan het hart gaat, zoo hebben wij het ondernomen eenige lijnen van natuurlijk, zedelijk, echteelijk leven aan te geven. Verre verwijderd van de meening, dat dit kleine werkje alle zedelijke huwelijksvragen zou beantwoorden, zijn wij tevreden, als het slechts gelukken mocht, er in neer te leggen, hoe een echtelijk leven met zorgvuldigheid moet worden voorbereid, hoe het gegrond, hoe het gevoerd moet worden, opdat het de vooorwaarde verschaffe voor een gelukkig leven der echtelieden en hun kinderen."

Dr. BOECKH staat daarbij, zooals van een Christen te verwachten is, op het standpunt der Theonome moraal. „Volken", zoo zegt hij, met hoogstaande moraal, of wat hetzelfde is, met gerbied voor Goddelijke inzettingen, vinden wij zonder uitzondering in de opstijgende phase hunner politieke en sociale ontwikkeling. Dat drukt ook de Psalmist uit, als hij in Ps. 33 : 12 zingt: „Welgelukzalig is het volk, welks God de Heere is". Waar moraal en vroomheid is, daar is ook een geordend leven met al zijn zegeningen voor welvaart en gezondheid."

Het besef, „dat men bij het sluiten van een huwelijk ook te letten heeft op den gezondheidstoestand van beide partijen", ontbreekt echter bij ernstige menschen ook ten onzent niet.

Zeker, de huwelijkssluiting berust op den *mutuus consensus* of de „wederzijdsche overeenstemming", doch zal deze niet maar bloot natuurlijk, doch zedelijk zijn, dan moet daarbij ook gerekend worden met Gods geboden en óok met dit, dat men zich, zooals onze H. C. in de uitlegging van het zesde gebod zegt: „niet moedwillig in gevaar begeve."

In DEN HAAG bestaat dan ook een COMITÉ TER BEVORDERING VAN GENEESKUNDIG ONDERZOEK VOOR HET HUWELIJK, welk Comité zijn secretariaat heeft: PLEIN 17A en zich ten doel stelt: „de overtuiging ingang te doen vinden, dat raadpleging van den medicus vóór het huwelijk een moreele plicht is; welke plicht dient te worden nagekomen zoowel in het belang der betrokkenen zelf, als in dat hunner nakomelingen; een maatregel dus der geheele Maatschappij ten goede komende."

'n Comité waarin ook de christelijke levensbeschouwing vertegenwoordigd is.

Nu zal ik grif toegeven, dat er gevallen kunnen zijn waarin „de gezondheidstoestand van beide partijen" zóo apert is, waarin men met twee zóo blijkbaar „kern-gezonde" menschen te doen heeft, dat „raadpleging van den medicus" vrij overbodig mag heeten. Toch bedenke men, dat onderkenning van den gezondheidstoestand 'n kunst is die slechts door oefening is te verkrijgen. Het wil mij daarom voorkomen, dat in de meeste gevallen, dat in het algemeen, „raadpleging van den medicus" niet overbodig is.

Maar, en hier voel ik alles voor 'n bedenking, die bij sommigen van mijn lezers opkomt.

Met het oog op de rechtsgevolgen, die aan de sluiting van het huwelijk verbonden zijn, heeft ook de Overheid, die, als dienares Gods, het recht heeft te handhaven, bij de huwelijkssluiting seggenschap. Maar dit seggenschap heeft zijn grenzen, en tot de hoedanigheden en voorwaarden, die de Overheid voor het aangaan van een huwelijk mag eischen, behoort zeker niet, dat beide partijen, of één van hen, een volkomen gezondheid moet genieten.

Dit toch ligt buiten het gebied waar het recht en de zedelijkheid elkander dekken en wel: op dát gebied van het zedelijke, waar de mensch, voor zijn zelfbepaling, aan God alleen rekenschap schuldig is.

'n Overheid, die huwelijkssluiting zou willen verbieden als het met den gezondheidstoestand bedenkelijk of zelfs slecht staat, zou zich vergrijpen aan de vrijheid harer burgers.

Op dit gebied moeten de menschen zelf weten wat hun plicht is en, van hoeveel belang de gezondheid zijner burgers ook voor den Staat is, mag hij dat belang toch niet trachten te bevorderen, in den weg dien men volgt bij een „stoeterij"; iets wat in deantieke wereld PLATO, en dan nog alleen voor de twee hoogere standen, wilde.

En zoo voel ik alles voor de bedenking, dat het, bij de huwelijkssluiting op den gezondheidstoestand letten, uit zou loopen op Staatsbemoeiing, op gedwongen medisch onderzoek en op huwelijksverbod bij, na onderzoek, gebleken onvoldoenden of slechten toestand.

Zulk een ingrijpen van den Staat met zijn dwingend recht, wordt echter bij de beweging ter bevordering van geneeskundig onderzoek vóór het huwelijk niet bedoeld. Ook ten onzent publiceerde het hierboven genoemde Haagsche Comité, dat het zich „unaniem tegen huwelijksverbod verklaart."

Wat men bedoelt is, door voorlichting het zedelijk-bewustzijn te verhelderen.

Dit bedoelt ook Dr. BOECHH met zijn boekje, dat in Duitschland, na in 1906 te zijn verschenen, reeds in 1910 een 7en druk (36e en 40ste duizend) beleefde. En evenzoo bedoelt dit ook de heer DUPONT, die de EHEFRAGEN thans, naar dien 7en druk, voor Nederland heeft bewerkt.

De Arts DUPONT is een goede bekende ook onder ons Gereformeerden. Hij is, zooals reeds uit den hier boven afgeschreven titel van zijn boek blijkt, geneesheer-directeur van „Lozenoord" te ERMELO, de stichting waar thans idiote meisjes worden verpleegd.

Naast 's HEEREN LOO, in de nabijheid van Veldwijk, en GROOT-EMAUS, is LOZENOORD de derde en jongste stichting voor Idioten, waartoe in 1880 door onzen DR. WILLEM VAN DEN BERGH het initiatief werd genomen. Stichtingen, uitgaande van die Vereeniging, wier voorzitter, tot aan zijn dood, Ds. J. C. VAN SCHELVEN te DIEREN, is geweest.

Aan de behandeling der patientjes en patienten op deze stichtingen heeft de heer DUPONT zich nu reeds jaren gewijd. En hoewel hij zeker allerminst zal beweren, dat het lijden dezer zwakzinnigen altijd een bewijzend teeken is voor de „verkeerde huwelijkskeuze hunner ouders", voor de „verkeerde handelwijze", voor „ziekten en zonden dier ouders", — voor zulk een conclusie toch, ware ook „negatieve instanties" aan te voeren — toch kwam hij, in zijn langdurige praxis, voor vele gevallen van idiotisme te staan, waarbij dit lijden, uit wat om trent de ouders van den patient was te verne men, op een of meer, of ook op alle van de straks genoemde „verkeerdheden" als op de oorzaken heenwees.

En zoo is het te verstaan, dat de heer DUPONT zich geroepen achtte tot het schrijven van dit boekje.

Hij is ten volle overtuigd van de noodzakelijkheid van het letten op den gezondheidstoestand bij het sluiten van een huwelijk.

Hij schrijft op bl. 44, die aan zijn bespreking van de verschillende *ziekten* voorafgaat, waaronder, behalve de „geslachtsziekten", tal van andere vallen: „Ook de volgende bladsijden zullen eerst dan overbodig worden, als eenmaal de tijd is gekomen, dat zich elke huwelijkscandidaat, jonge man en jonge dochter, vóór de gewichtige schrede in den echtelijken staat door een vertrouwden, conscientieusen arts laat onderzoeken en — den dan verkregen raad, ook als die voor hen pijnlijk mocht zijn, opvolgt."

Het wil mij voorkomen, dat deze regels zijn te onderschrijven, óok door hen, die, bij kinderen van verziekte ouders aan de mogelijkheid van *regeneratie* denken.

Dit, met groote bezonnenheid, en allerminst „onnoodige" vrees verwekkend, geschreven boek „voor het christelijk gezin", gelijk deze onder titel aanduidt, is niet alleen voor wat de heer DUPONT noemt „huwelijkscandidaten" maar ook voor reeds gehuwden bestemd.

Het beschrijft, zooals DR. BOECKH in zijn voorwoord zegt, óok hoe „het huwelijk gevoerd moet worden". In het, door DUPONT bewerkte hoofdstuk over: BEPERKING DER VRUCHTBAARHEID, wordt, onder bepaalde omstandigheden, met name: krankheid der vrouw, *moral restraint*, „zedelijke onthouding", aanbevolen, maar het *Neo-Malthusianisme*, onvoorwaardelijk bestreden.

Als AANHANG bevat het een lezenswaardig hoofdstuk over de verzorging van het jong geboren kind.

Aan het slot van *zijn* VOORWOORD schrijft DUPONT: „Getracht is, de onderwerpen die te behandelen waren, natuurlijk voor te stellen in zoo kiesch mogelijken vorm.".

In dit trachten is de schrijver volkomen geslaagd. G.

Officieele Berichten.

L. S.

De classe Brielle der Gref. kerken heeft in hare vergadering van 6 Nov. j.l. praeparatoir ondersocht en beroepbaar gesteld de heeren J. W. Esselink (adres: Stad a/'t Haringvliet) en C. Koppenaal, candidaten in de theologie. De laatste verzoekt, wegens voortzetting der studiën, den kerken, voorslanog geen beroeping op hem uit te brengen. Zijn adres blijft: Amsterdam, Keizersgracht 162.

Ds. R. J. AALBERTS,
scriba der classe Brielle.

Kort Verslag van de vergadering der Classis Amersfoort, gehouden 8 Oct. 1912.

1. De vergadering wordt op de gebruikelijke wijze door Ds. Lanting geopend. In het moderamen nemen naast den Praeses zitting Ds. Knol als assessor en Ds. Meynen als scriba.

2. De Praeses richt een hartelijk welkomstwoord tot de predikanten de Jager en Munnik, die voor het eerst ter vergadering zijn, en spreekt een woord van deelneming tot de afgevaardigden van Veenendaal met het overlijden van br. Hiensch.

3. De credentiebrieven worden nagezien en in orde bevonden. De notulen gelezen en goedgekeurd.

4. Een schrijven uit de Classis Almkerk wordt voor kennisgeving aangenomen.

5. In de plaats van Ds. Horjus, die naar Breda vertrekt, wordt tot deputaat voor de zending benoemd Ds. Lanting; sec. Ds. Sybesma.

En voor de inning der collecten voor de Theol. fac. der V. U. Ds. de Jager.

De boeken worden nagezien en in de beste orde bevonden.

6. Ds. Donner rapporteert in zake de stukken van Ds. Horjus, die het beroep aannam naar Breda, van Ds. de Jager en Ds. Munnik, die overkwamen naar de kerken Scherpenzeel en Bunschoten, en van Ds. Offringa, beroepen predikant naar Westbroek.

7. De verschillende deputaten worden gecontinueerd en zoo noodig aangevuld.

8. In zake de Zending deelen de afgevaardigden mede, dat de meeste kerken tot verhooging der bijdrage besloten.

9. Bij de rondvraag naar art. 41 wordt een der kerken geadviseerd in een tweetal gevallen over te gaan tot toepassing van de tweede trap der censure. Een hangende quaestie in een andere kerk wordt aan kerkvisitatoren opgedragen.

10. Tot consulent van de kerk van Soest wordt Ds. Meynen aangewezen.

11. De vacaturebeurten worden als volgt geregeld:

Soest: Nov. Ds. Meynen; Dec. Ds. Teerink.
Maartensdijk: Oct. Ds. Donner; Nov. Ds. Sybesma; Dec. Ds. Meynen.
Renswoude: Oct. Ds. den Hengst; Nov. Ds. de Jager, Dec. Ds. Munnik.
Westbroek: Nov. Ds. Knoll; Dec. Ds. Lanting.

12. Roepende kerk voor de volgende vergadering is Bunschoten, praeses Ds. Meynen.

13. De Praeses richt zich ten slotte tot Ds. Horjus, die voor het laatst ter vergadering is, en bidt hem bij zijn vertrek naar Breda Gods besten zegen toe, waarop Ds. Horjus op recht hartelijke wijze wordt geantwoord.

14. Niets meer aan de orde sluit de Praeses de vergadering. Ds. Knoll gaat voor in dankzegging.

Namens de Classis
J. G. MEYNEN, *Scriba.*

Baarn, Oct. 1912.

Buitenland.

Duitschland. Oordeelvellingen over de afzetting van pastor Traub. Prof. Harnack een nieuwe Kerkvader.

Toen het bekend werd dat door het „Spruchcollegium" de Keulsche predikant Jatho was afgezet, barstte in het liberale kamp een storm van verontwaardiging los, welke tot het kleinste stadje van Duitschland doordrong. Nu de predikant Traub door den Opperkerkeraad is afgezet en nog wel zonder dat hem pensioen werd toegekend, is de ontroering heel wat minder. Waaraan is dit toe te schrijven? In de eerste plaats aan het feit, dat pastor Traub zijn afsetningsbul thuis kreeg, niet wijl hij van de belijdenis der Evangelische kerk afweek, maar omdat hij zich op buitengewoon smadelijke wijze tegen de bestuurscolleges van de Evangelische kerk had uitgelaten. „Religiöse Verbrechen", ja zelfs „Gottlosigkeit" en andere dergelijke uitdrukkingen veroorloofde hij zich tegenover het „Spruchcollegium" dat Jatho had durven afzetten. Wat ons betreft, wij hadden liever gezien dat de Opperkerkeraad zich niet gekrenkt getoond had over de scheldwoorden die Traub hem in het aangezicht wierp, maar hem had behandeld wegens zijn verregaande afwijking van de belijdenis zijner kerk.

Het ontbrak niet aan pogingen om critiek uitteoefenen op het vonnis dat over Traub gestreken werd. Zoo verweet de verdediger van Jatho, Baumgarten, den Opperkerkeraad, dat hij zich aan vijf onwaarheden had schuldig gemaakt. In de *Kreuzzeitung* werd aanstonds daarop geantwoord, dat niet genoemd Lestuur maar Baumgarten vijfmaal onwaarheid gesproken had. Ook werd den Opperkerkeraad verweten, dat hij, voordat hij 't veroordeelend vonnis streek, niet eerst een poging waagde om Traub door broederlijke terechtwijzing tot zijn plicht te brengen. Men verweet ook den Opperkerkeraad, dat hij Traub „hartelloos op straat gezet had" door hem geen pensioen toe te kennen. Doch men vergeet dat er, toen Jatho afgezet werd, een „Jatofonds" werd gesticht en dat bij die gelegenheid gezegd werd, dat er geld genoeg was en dat er nog meer zou inkomen, om zulke predikers der vrijheid te bezoldigen.

Ook heeft de bekende Berlijnsche hoogleeraar Harnack tegen het tegen Traub uitgesproken oordeel in een uitvoerig geschrift gereageerd. Daarin betoogt hij, dat Traub gepikkeld was door de instelling van het Spruchcollegium en door het vonnis dat dit over Jatho uitsprak. Hij was daardoor „gereist" en „kopflos". Voorts wordt Traub geroemd als een „beproefd man", „een in zijn gemeente Dortmund gewortelde eikenboom", die tot „de karakterkoppen van het Duitsche protestantisme in onze eeuw" behooren. Daarbij laadt de Berlijnsche hoogleeraar den schijn op zich, alsof hij een aanklacht tegen hemzelven wil uitlokken, want hij beschuldigt den Opperkerkeraad, dat hij „de gerechtigheid objectief verbroken" heeft. Ook neet het, dat Traub's superintendent zich schuldig heeft gemaakt aan „ophitsende aanklachten, beschuldigingen en lasteringen" tegen Traub.

In een tweede hoofdstuk van zijn geschrift: „Die Dienstentlassung des Pfarrers Lic Traub" zegt Prof. Harnack, dat tegenwoordig predikanten gedwongen worden „dingen te zeggen, waarvoor zij zich schamen moeten, omdat zij niet waar zijn en zij ze niet gelooven". Maar plotseling beweert de hoogleeraar, dat het eigenlijk toch zoo erg niet staat. Immers in Pruissen kan ieder naar zijn believen het Evangelie verkondigen. Slechts één ding ontbreekt er aan, en dat is de openlijke erkenning van dat feit. Want het is niet genoeg dat de Kerkbesturen gezegd heoben, dat de belijdenis geen „starre leerwet" is, het moet ook geoorloofd zijn bepaalde leeringen der belijdenis als onjuist te verwerpen; voor alles moet de dwang om bij het bedienen van avondmaal de apostolische geloofsbelijdenis te gebruiken, opgeheven worden. Dat het daartoe komen zal, kan men op goeden grond hopen. Immers is door de instelling van het „Spruchcollegium" reeds uitgesproken „dat het bestuur der kerk niet van plan is de houding der predikanten in leerquaesties te beoordeelen volgens documenten van het verleden, maar volgens de groote lijnen van het Evangelisch geloof." Daarna komt Harnack weder tot de zaak Traub en beweert, dat deze prediker vooral doordat hij gedwongen werd de apostolische artikelen te gebruiken, tot zijn agitatie gebracht werd. „Een landskerk wordt in haar levenskracht bedreigd, wanneer zij jaar in jaar uit predikanten die het vertrouwen hunner gemeente bezitten, uitwerpt". Daarop volgt dan de vermaning, dat men zich niet tot boose agitaties moet laten verleiden. „Wij leven niet in een tijd van achteruitgang, maar in een van steeds langzamen vooruitgang, waarin door menigen ernstigen misgreep het geduld op zware proef gesteld wordt".

Zij, die door uitlatingen van den Berlijnschen hoogleeraar op het terrein der Bijbelcritiek, meenden dat zijn sympathieën meer naar de rechterzijde in den kerkelijken strijd uitgingen, zullen door dit geschrift wel teleurgesteld zijn. Reeds wordt Harnack door het kerkelijk liberalisme begroet als „de nieuwe kerkvader, die eene nieuwe kerk zonder belijdenis stichten zal". En toch zal Harnack moeten erkennen, dat wanneer de belijdenis der kerk wordt afgeschaft, de landskerk uit elkander spat; de kringen der geloovigen zijn zoozeer in spanning, dat er voor velen maar één woord noodig is, om een uittreden in masse te doen plaats hebben.

Gemengd Nieuws.

In het *Journal de Genève* deelt professor Gautier mede, dat men aan de oevers van het meer Tiberias in het tegenwoordige Tell Hum, waar vroeger Kapernaum gestaan heeft, de betrekkelijk nog in goeden staat verkeerende overblijfsels eener synagoge gevonden heeft. Het gebouw schijnt door een aardbeving vernield te zijn; de muren en zuilen werden omvergeworpen, maar het puin ligt op zijn oorspronkelijke plaats en nog in zulk een staat, dat het niet onmogelijk is het gebouw weder op nieuw daaruit te doen verrijzen. De treden van de trap die naar den ingang leidt, bleven onbeschadigd en de constructie der muren alsook het daartoe gebruikte materiaal wijzen op den eersten tijd van de Romeinsche overheersching. Wij hebben dus, alzoo laat de hoogleeraar Gautier zich hooren, aanleiding te vermoeden, dat dit dezelfde synagoge is, die in het Evangelie van Lukas 7 : 1—10 vermeld wordt. De ouderlingen der Joden steunden de bede van den Romeinschen hoofdman over honderd óm zijn dienstknecht gezond te maken met de woorden: »Hij is waardig dat gij hem dit doet, want hij heeft ons volk lief en heeft zelf ons de synagoge gebouwd.« Wij mogen het er dus voor houden, dat dit de synagoge is die de hoofdman over honderd op zijn kosten bouwen liet en waarin de Heere Jesus een zijner eerste wonderen, namelijk de genezing van een bezetene, deed.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

In den Bijbel wordt gesproken van een koning van Perzië, die *Ahasveros* heet. Maar in de Algemeene Geschiedenis heet geen enkele koning over Perzië zoo. Wie kan dan bedoeld zijn? D. D.

Er komen in den Bijbel *drie* vorsten voor die *Ahasveros* heeten. Zij leefden in Medië of in Perzië, van 600—450 v. Chr. Blijkbaar was „Ahasveros" slechts een bijnaam of titel.

We lezen in Daniël 9 : 1: „In het eerste jaar van Darius, den zoon van Ahasveros, uit het zaad der Meden, die koning gemaakt was over het koninkrijk der Chaldéën."

Hier wordt bedoeld *Astyages*, de vader van koning Darius en de grootvader van Cyrus of Kores, koning van Perzië, die de Joden liet terugkeeren naar hun land.

Verder meldt Ezra 4 : 6: „En onder het koninkrijk van Ahasveros, in het begin zijns koninkrijks, schreven zij een aanklacht tegen inwoners van Juda en Jeruzalem."

Deze Ahasveros is *Cambyses*, zoon van Cyrus en tweede koning van Perzië. Bij hem beklaagden de vijandige Samaritanen zich over de Joden.

Eindelijk vindt men in Esther 1 : 1: „Het geschiedde nu in de dagen van Ahasveros (hij is die Ahasveros, welke regeerde van Indië af tot aan Moorenland toe, honderd en zeven en twintig landschappen)."

Hier wordt gedoeld, gelijk in heel het boek Esther op *Xerxes*, koning van Perzië, van 486—466 vr Chr. Uit de Algemeene Geschiedenis leert men hem juist zoo kennen als hij in de Schrift voorkomt, als een trotsche, grillige dwingeland. Hij begon den dwazen oorlog met Griekenland, die tot den ondergang des rijks zou leiden. Wat het boek Esther vermeldt toont ook, hoe hij een dwingeland en toch een speelbal van anderen was.

Onlangs, zoo vraagt dezelfde, las ik in een krant:

„De zaak mag heel mooi zijn, maar het gebrek aan duimkruid blijft een leelijk gebrek". Wat beduidt dit?

„Duimkruid" wordt wel eens in scherts gezegd voor „geld", omdat men veelal de muntstukken bij het neertellen met den duim voortschuift. Zoo ook beduidt „duimen" in de volkstaal geld zich toeëigenen of achterhouden. Zoo hoorde ik eens een heel eenvoudig man zeggen, dat Ananias „duimde", wat doelde op zijn bedrog in Hand. vermeld.

F. v. K. te G.-L., schrijft:

„Laatst had ik met een broeder in 't Noorden verschil over de uitdrukking: *Er is huis op dak.*

Zoo zegt men toch in Holland wanneer er kinderen aan tafel zitten, of andere personen, en 't onderwerp niet geschikt is voor hun ooren.

Neen, zei de Noordsche broeder, 't moet zijn: *Er is dak op huis*, want dit is een uitdrukking aan 't natuurlijke ontleend.

In Dr. Stoett stond in mijn druk er niets van.

Wil u zoo vriendelijk zijn, om dit in *De Heraut* eens toe te lichten en recht te zetten."

Ongetwijfeld moet de uitdrukking luiden: „dak op het huis"; het andere heeft geen zin. Het eerste wil seggen: het gesprokene gaat niet verloren, vervliegt niet, gelijk ge wellicht meent; het blijft hangen. Dus let op uw woorden. (De zin kan ook anders verklaard.) Niet overal in Holland zegt men „huis op dak".

Verkeerde omzettingen zijn bij de slordigheid van ons volk omtrent zijn taal niet vreemd. Men denke slechts aan:

„Het sop is de kool niet waard", voor „De kool is" enz.

„Lood om oud ijzer", voor „Oud lood om ijzer".

„Loontje komt om zijn boontje", voor „Boontje komt".

Zoo vindt men ook in *Hamlet:*

„The whole ear of Denmark" (het geheele oor van Denemarken) voor „The ear of" enz.

Een tweede vraag van denzelfden luidt:

„Voorts over 't woord *cipel.* Zoo noemde men in 't Noorden ajuin of uien. Hiervan gaf mijn druk van v. Dale niets, waarom ik 't voor een Germanisme of Gewestelijke uitdrukking verklaarde."

Er bestaat ook een woord *Cipelkruid*, naam van een bolgewas. *Cipel* is niet anders dan een andere vorm van het Duitsche *Zwiebel* d. i. *ui* of *bloembol.*

Kunt u, vraagt W. S., ook het volgende vers uitleggen? Het is mij niet duidelijk.

Dan sal dack en tack staen schreyen
Met een vochten Herfsten-traan,
Dan sal stoff in slyck vercleyen,
Dan sal dauw in mist vergaen,
Dan sal yeder blaetgien spreken
Dat het Linden-rijs ontswaeyt,
Meyskens leert den hoochmoet breken:
Alle schoon int oogh verwaeyt.

Waer is tgroen dat noyt en dorde
Onder 'tnijpen van de Tijdt?
Zoo ick ben staet ghij te worden,
Onlangs was ick dat ghy sijt;
Hier in zijn wij 't ongelijcken,
Dat ick hadde wacht ick weer,
Maar uw luyster-schoon gaat wijcken
Buiten hoop van weder-keer.

Dit is een vers van Huygens, en ziet op den herfst. De dichter wil dit zeggen:

In den herfst daalt de regen op stad en veld; het stof wordt slijk; voor dauw komt morgennevel. De bladeren vallen van den lindenboom. Meisjes, leert hieruit niet hoogmoedig te zijn, wijl alles wat voor 't oog is verdwijnt.

De tijd doet alle groen verdorren. Gij wordt wat ik, herfst, nu ben. Kort geleden nog was ik wat gij nu zijt, maar hierin verschillen wij: Ik krijg straks weerom, wat ik verloor, maar uw schoonheid vergaat om nooit weer te keeren.

BRIEFWISSELING.

A. v. V. te M. Bij eenig nadenken zal u zelf duidelijk worden, dat op zulk vragen moeilijk in de afdeeling „Voor Kinderen" is antwoord te geven. We zonden dus uw brief aan de Redactie.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Noord-Scharwoude c.a., R. E. van Arkel, prop. te Jutphaas. — Loppersum (2e maal), B. J. Lambers, te Avereest. — Fijnaart c.a., A. Brouwer Jr., te Zwartsluis. — Bussum, A. J. Mulder, te Klundert. — Sellingen (Gr.), G. H. Dijkstra, te Drachtster-Compagnie.

AANGENOMEN: Loppersum (2e beroep), B. J. Lambers, te Avereest. — Soest, R. E. van Arkel, theol. docts. te Jutfaas.

BEDANKT: Schipluiden, Dr. A. A. van Schelven, te Maarssen. — Gameren, A. Voogel, te Puttershoek. — Haamstede, C. Staal Fzn., te Oosterland (Z.). — Koog-Zaandijk, Baambrugge, Medemblik, Zegwaart, Wateringen, Doesburg, Renkum, Krimpen a/d. Lek, Zalt-Bommel en Noord-Scharwoude, R. E. van Arkel, theol. docts. te Jutfaas.

Meppel. Na des morgens door onzen oudsten leeraar Ds. T. Noordewier tot zijn dienstwerk te zijn ingeleid met een ernstige prediking over 2 Thess. 1 : 11 en 12, verbond zich Ds J. C. Brussaard, van Tienhoven tot ons overgekomen, op Zondag 9 Nov. aan de gemeente met een pakkende leerrede naar Johannes 3 : 29a.

Bij beide diensten was onze ruime kerk overvol.

De Kerkeraad te Tres Arroyos schrijft ons:

Zondag 8 Sept. doorleefde de Nederl. Kolonie te Tres Arroyos eene weemoedige plechtigheid, als wij tot dusverre nog nooit gekend hadden.

Na ongeveer een jaar onder ons gearbeid te hebben nam Ds. Arn. Rolloos afscheid van onze gemeente. Tot tekst had hij gekozen Deut. 30 : 19 en 20. In eene gloedvolle, ernstige rede werd de gemeente thans voor de laatste maal door haar beminden leeraar bij de noodzakelijkheid der keuze van het waarachtige leven bepaald.

Gaarne hadden eenige broeders den diepen weemoed en de smart der gemeente over dit vertrek van den scheidenden dienaar des Heeren willen schetsen, die bijna zonder uitzondering door allen als een vader vereerd en geliefd werd, doch, door hun gevoel overweldigd, was het hun niet mogelijk. Eén der broeders verzocht de gemeente haren leeraar Ps. 134 : 3 toe te zingen. De droefheid, de tranen waren welsprekender dan de schoonste rede ooit zijn kon.

Met droeve teleurstellingen heeft Ds. Rolloos alhier te worstelen gehad, om er geheel door te ontmoedigen. Toch toonde hij die ontmoediging temidden van zijn arbeid niet. In betooning van geest en van kracht, werd onverdroten door hem het Woord Gods gepredikt. Geregeld werd de gemeente bezocht, zondaars werden vermaand, kleinmoedigen vertroost, oud en jong met geduld en tact onderwezen. Ook de schoolcursus droeg kennelijke vrucht.

Voor velen was zijn arbeid tot een onvergankelijken zegen. Drie en dertig werden in deszen tijd in het doopledenboek bijgeschreven. Aan achttien daarvan mocht Ds. Rolloos persoonlijk den H. Doop bedienen. Twaalf mochten door geloofsbelijdenis aan de gemeente worden verbonden.

Het laatste afscheid, bij het vertrek, was het smartelijkst. Alleen handdrukken werden gewisseld, vergezeld van tranen. Eindelijk vertrok de trein, en 't afscheid nemen hield eerst op toen wij elkaar niet meer konden zien.

Diepbedroefd keerde het deel der gemeente dat tegenwoordig was, huiswaarts, in het volle besef van een krachtig en talentvol prediker, door 's Heeren Geest berield, verloren te hebben.

Voorwaar een onherstelbaar verlies. Weder waren we in den vreemde, duizenden mijlen van 't dierbaar Vaderland, alléén, alleen met onzen God. Het gebed der gemeente vergezelt haren dierbaren herder met de zijnen op hunne lange, bezwaarlijke reis.

Voere onze God en Vader hen veilig naar de haven hunner begeerte!

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Hoogeloon, A. E. V. Hoogenraad, cand. te Leiden. — Rhenen, P. Bokma, te Schiedam. — Hasselt (O.), M. van Grieken, te Delft. — Angerlo, C. A. v. d. Akker, te Almen.

AANGENOMEN: Lith c.a., H. G. Botermans, te Gennep. — Lemele c.a. (toez.), K. J. Brouwer, cand. en hulppred. te Zutphen. — Giessendam en Nederhardinxveld, A. Dekker, te Gameren. — Schiermonnikoog (toez.), H. H. Baudet Jr., cand. bij de Waalsche Commissie.

BEDANKT: Loon-op-Zand, J. H. F. Remme, te Rijssen. — Den Ham (O.), F. de Gidts, te Goedereede. — Westerbork (Dr.), J. W. de Voogt van Straten, cand. te 's-Gravenhage. — Metslawier (toez.), H. H. Baudet Jr., cand. bij de Waalsche Commissie.